

faa være en Reform, som omfattede noget Mere end det, som den ærede Sundenrigsminister har gjort Forslag til, endstjondt jeg skal erkjende, at dette ogsaa allerede er Noget værd. Jeg troer saaledes, at det vil være bedre, at man ikke blot ophæver Retten til at horisforpagte paa 2 Personers Livstid og træffe Bestemmelser om, at der ikke kan tages Forudbetaling ved de 50aarige Forpagtninger, jeg troer, det vilde være bedre, om man aldeles fik ophævet Bestemmelsen i Forordningen af 15de Juni 1792 om Forpagtninger overhovedet. Jeg vilde dernæst ansee det for Noget, som vilde være haade retfærdigt og gavnligt, om der paa en eller anden Maade, paa et eller andet Grundlag kunde træffes en Bestemmelse, hvorved der blev hødet noget paa den Aret, som efter min Mening blev gjort ved Loven af 19de Februar 1861 om den 10de Gaard, og jeg veed, jeg er ikke ene om denne Anskuelse her i Salen, idetmindste har jeg her liggende for mig Udtalelser paa Valgtribunen af det ærede Medlem fra Odense Amts 4de Valgkreds (H. C. D. Müller), som gaar ud paa, at han har ganffe den samme Betragtning som jeg. Jeg troer nu, at man aldeles har forfeilet det Maal, man satte sig ved at indføre denne Bestemmelse, idet man jo vistnok gjorde det for derved at opmuntre Godseierne til at sælge. Dette Maal troer jeg, at man aldeles har forfeilet. Vel kan det vistnok paavises, at nogle Godseiere have ladet sig bestemme til at sælge af denne Bestemmelse, men det kan vistnok ogsaa paavises, at Andre have ladet sig afholde deraf netop paa Grund af denne Bestemmelse. Jeg troer nemlig at turde antage, at der er Godseiere, som meget nødig ville drive nogen Fæsterfamilie bort fra deres Fædres Fæstesteder, og medens disse Godseiere dog maae sige sig selv: det er vor Ret, ja maafee vor Pligt imod vor Slægt at tilbende os denne Ret, saa have de dog krympet sig ved at gjøre dette ligeoverfor Fæsterne, og derfor ladet være at sælge. Jeg troer derfor ikke, at Salgene vilde blive færre, om man ganffe hævdede denne Bestemmelse. Naturligviis maatte den jo bestaae for, hvad der allerede var solgt; det er Noget, som følger af sig selv; men i ethvert Tilfælde vilde jeg dog, enten man

vil finde dette rigtigt eller ikke, meget tilraade, at der blev gjort Noget for at høde paa Aretten, saaledes, at, om end den 10de Gaard for Fremtiden skulde kunne inddrages, dog de der skulde forlade den, fik Visshed for at faae nogen Erstatning, uden blot og bart at være henviste til, hvad Godseieren vilde tilstede dem, hvad der jo ikke er Noget, de have nogen- somhelst Ret til, saaledes som Loven er affattet. Den høitærede Minister udtalte igaar, at det var af Vigtighed at faae dette Forhold ordnet, for derved at fjerne den Mistillid, som han meente endnu var mellem Godseierne og Bønderne. Den ærede Minister har ganffe vist Ret i, at Mistilliden endnu ikke er ganffe udryddet, og saalænge Forholdene ere saaledes, at hele Magten er paa den ene Side, da er det meget vanffeligt at fjerne den. Det kan ganffe vist lykkes en enkelt Mand ved en mangeaarig human Godsadministration at vinde Fæsternes Tillid, men Godseierstanden i det Hele vil aldrig kunne opnaae nogen Tillid hos Bøndestanden, saalænge den vil beholde hele Magten over Bøndergodset i sin Haand; men jeg troer rigtigt nok, at dette Maal ligesaa godt kan naaes ved en Reform i Fæstelovgivningen som ved at faae Fæstegodset paa eengang ført over til Eiendom, og jeg troer at turde sige, at idetmindste nogle af de Majoratsbesiddere, som den høitærede Minister omtalte, der have bestemt erklæret ikke at ville sælge, derimod ikke vilde have Noget imod, at der kom en saadan Reform, thi det er jo saaledes med flere af disse Besiddere, at naar de saa strengt holde paa ikke at sælge, saa er det ikke, fordi de benytte Bøndergodset til deraf at udpine det størst mulige Udbytte, men fordi de af Respect for det Nedarvede holde paa at holde det samlet. Denne Betragtning fra deres Side vilde kunne fyldestgjøres, og Bøndestanden vilde dog blive bragt i en saadan Stilling, at den kunde føle sig tryk.

Scavens: Fæstevæsenet er en Byrde, som Staten har lagt paa den største Deel af Landets Forder i den Forestilling, at det er i Samfundets Interesse at bevare en uafhængig Bøndestand. Denne sin Opgave har Fæstevæsenet løst saa tilfredsstillende, som man